

Mgr. Dominika Kovaříková, advokátka

ČAK: 12414, IČ: 73950211

kancelář: Olomouc, Horní nám. 365/7

tel.: 603 279 603

e-mail: kovarikova@akkovarikova.cz

datová schránka: sv8g6u8

č.ú. 2400036044/2010

Právní rozbor odpovědnosti za škodu způsobenou pasteveckým psem

**Objednatel: Hnutí DUHA Olomouc
se sídlem Dolní náměstí 38, Olomouc**

Předmětem právního rozboru je posouzení odpovědnosti vlastníka pasteveckého psa za škodu vzniklou v situaci, kterou predestiruje následující dotaz:

„Co když má chovatel u stáda, které je za sítovým ohradníkem, pasteveckého psa a do stáda vběhne nějaký jiný pes (třeba hodně drahý) a pastevecký pes ho roztrhá. Samozřejmě je, že na ohradníku jsou cedulky s upozorněním, že stádo je hlídáno psem a vstup do ohrady je zakázaný.“

Nový občanský zákoník - zákon č. 89/2012 Sb. (dále také „OZ“) přinesl zcela jiný pohled na zvíře. Zvíře už není věcí, jak bylo označováno za účinnosti starého občanského zákoníku. Dle ust. § 494 OZ *„živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jako v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“*

Jiný pohled na zvíře se proto samozřejmě odrazil i v úpravě odpovědnosti za škodu. V právní úpravě platné do 31. 12. 2013 nebylo obsaženo speciální ustanovení o škodě způsobené zvířetem.

Nový občanský zákoník upravuje speciálně odpovědnost za škodu způsobenou zvířetem. Dle ust. § 2933 OZ *„způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.“* Zákon v tomto ustanovení nerozlišuje, jde-li o škodu způsobenou zvířetem domácím nebo zvířetem, které nepatří mezi zvířata domácí, ale je ve vlastnictví určité osoby. Vlastník zvířete tak bude odpovědný za škodu, kterou takové zvíře způsobilo, vždy, neexistuje možnost, že by se z odpovědnosti tzv. vyvinil.

Slouží-li však domácí zvíře vlastníku k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti nebo k obživě, anebo slouží-li jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením, zproští se vlastník povinnosti k náhradě, prokáže-li, že při doзору nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti (viz § 2934 OZ).

Pro potřeby aplikace ustanovení § 2934 OZ je potřeba si vymezit pojem „domácí zvíře“. Občanský zákoník pracuje na několika místech s termínem „domácí zvíře“, avšak tento termín nikde nedefinuje. Pojem domácí zvíře je definováno např. v předpisech práva veřejného (např. zák.č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů, v platném znění, v ust. § 2 odst. 1 písm. c) definuje domácí zvíře jako živočicha, *„který patří k biologickému druhu, jenž vznikl činností člověka domestikací a žije převážně v přímé závislosti na péči člověka, případně druhotně zdivočelý*

živočich původně domestikovaného druhu nebo poddruhu“), ovšem v těchto předpisech není definice jednotná, často je použitelná jen pro účely toho konkrétního předpisu. Z hlediska soukromého práva jsou za domácí zvířata považovány ty druhy zvířat, které žijí s člověkem buď bezvýjimečně, nebo z převážné části. Hovoříme o druzích, nikoliv jednotlivcích. Proto např. krokodýl chovaný na krokodýlí farmě bude stále považován na půdě soukromého práva za zvíře divoké, nikoliv domácí. Stejně tak zdivočelá kočka domácí bude vždy zařazena mezi zvířata domácí.

Základní pravidlo, jimiž lze dále od sebe odlišit zvířata domácí od zvířat divokých, je existence vlastníka. Domácí zvířata zpravidla mají vlastníka (nejde-li o výše zmíněnou zdivočelou kočku domácí), naopak divoká zvířata zpravidla vlastníka nemají. Z uvedeného je zřejmé, že pastevecký pes zcela jistě domácím zvířetem bude.

Dále je třeba posoudit, zda jsou splněny další podmínky aplikace ust. § 2934 OZ, tedy zejména zda jde o zvíře sloužící vlastníku k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti nebo k obživě, anebo slouží-li jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením. Pes používaný k ochraně stáda dle mého názoru tyto podmínky splňovat bude, neboť jde o **psa sloužícího jeho vlastníku k výkonu povolání či jiné výdělečné činnosti nebo k obživě**.

Poslední podmínkou ke zproštění se odpovědnosti za škodu, kterou ust. § 2934 OZ předpokládá, je prokázání, že jeho vlastník, že nezanedbal potřebnou pečlivost při dozoru nad ním. Důkazní břemeno tedy bude ležet na vlastníkově a ten bude muset prokázat, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost. Domnívám se, že je-li pes určen k hlídání stáda a stádo se nachází za ohradníkem a stejně tak pastevecký pes se nachází za ohradníkem, pak vznikne-li škoda uvnitř tohoto ohradníku, vlastník psa nemusí být povinen k její náhradě.

Jiná situace by samozřejmě byla, pokud by pastevecký pes z ohrady unikl a způsobil škodu vně této ohrady. Takto ovšem otázka postavená nebyla.

V případě druhého psa, který byl s majitelem na procházce a svému pánovi utekl a vnikl do ohrady, kde jej pastevecký pes potrhá, ovšem ještě před tím by tento pes způsobil jinou škodu, odpovídal by za ni jeho majitel bez ohledu na své zavinění, tj. odpovídal by vždy. S velkou pravděpodobností totiž nepůjde o zvíře, které je uvedeno v ust. § 2934 OZ, leda že by šlo např. o psa slepeckého. Pokud však jde o psa, kterého jeho majitel chová bez vnější nutnosti, tj. neslouží k obživě, vždy bude za škodu jím způsobenou odpovídat jeho majitel.

Volný pohyb psů omezuje dále zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění (dále jen „MZ“), který upravuje pohyb psů v honitbách. V ust. § 10 MZ je zakotven zákaz vlastníkům domácích zvířat, včetně zvířat ze zájmových chovů a zvířat z farmových chovů zvěře, nechat je volně pobíhat v honitbě mimo vliv svého majitele nebo vedoucího. Honitbou pak MZ myslí „soubor souvislých honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků vymezený v rozhodnutí orgánu státní správy myslivosti, v němž lze provádět právo myslivosti podle tohoto zákona“. Myslivecký zákon rovněž definuje, co jsou to honební pozemky. Jimi jsou všechny pozemky s výjimkou pozemků uvnitř hranice současně zastavěného území obce, jako náměstí, návsi, tržiště, ulice, nádvoří, cesty, hřiště a parky, pokud nejde o zemědělské nebo lesní pozemky mimo toto území, dále pozemky zastavěné, sady, zahrady a školky řádně ohrazené, oplocené pozemky sloužící k farmovému chovu zvěře, obvod dráhy, dálnice, silnice, letiště se zpevněnými plochami, hřbitovy a dále pozemky, které byly za nehonební prohlášeny rozhodnutím orgánu státní správy myslivosti. Lze proto předpokládat, že pokud cizí pes vnikl do ohrady se stádem, pravděpodobně se pohyboval po okolních pozemcích, které zřejmě budou součástí honitby, volně mimo vliv svého majitele, a tedy v rozporu s ust. § 10 zákona o myslivosti. Za tento přestup pak může být fyzické osobě v souladu s ust. § 63 odst. 1 písm. b) MZ

uložena pokuta ve výši až do 30.000,- Kč.

Obdobná situace bude i v případě, že by do ohrady vnikl **jiný člověk či dítě**. Opět pokud půjde o hlídacího pasteveckého psa, tj. psa sloužícího jeho vlastníku k výkonu povolání nebo k obživě, pak i v tomto případě se může vlastník psa zprostit odpovědnosti za vzniklou újmu na zdraví, pokud prokáže, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost. Co je „potřebnou pečlivostí“ se odvíjí samozřejmě případ od případu, ale rozhodně jí bude řádné zabezpečení ohrady proti útěku takového zvířete a rovněž bych doporučila umístění varovných tabulek na viditelných místech, které by potenciálně poškozené odradily např. od zkracování si cesty přes ohradu.

Závěr:

Nacházel-li se pastevecký pes v době vzniku škody uvnitř ohrady a pes, na němž škoda vznikla, do ohrady vnikl svévolně, nebude dle mého názoru vlastník pasteveckého psa odpovědný za škodu vzniklou na vniknuvším psovi.

V případě škody na zdraví člověka bych k odstavci uvedenému výše doporučila i umístění varovných nápisů přímo na ohradník.

Rozhodně je z důvodu předběžné opatrnosti vhodné, aby měl vlastník pasteveckého psa sjednáno pojištění odpovědnosti za škody jím způsobené.

Nutno ovšem upozornit, že jde o zcela novou právní úpravu, kdy v této oblasti neexistuje prakticky žádná rozhodovací praxe soudů a teprve časem se ukáže, zda může v tomto konkrétním případě existovat povinnost vlastníka zvířete, kterou by porušil. V tuto chvíli, pokud ke škodě došlo uvnitř ohrady, žádné porušení povinnosti nevidím.

V Olomouci dne 15. 9 2016

Mgr. Dominika Kovaříková
Advokátka

Právní rozbor vyšel s grantovou podporou Ministerstva životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska Ministerstva životního prostředí.